

پیام نوین

سال پنجم

مرداد ماه ۱۳۴۲

شماره ۱۰

پرفسور یان رژیچکا

خاورشناسی در چکوسلواکی (۱)

برای کار تحقیق ثمربخش ترین روش آنست که از سنن قدیمی ملی الهام بگیریم. تحقیقات چکوسلواکی ها در شرق شناسی مخصوصاً در بعضی رشته ها بطور همه جانبه واجد این مزیت است و انکارپذیر نیست که نفوذ آن در آن رشته از شرق شناسی چکوسلواکی که در این اواخر مورد مطالعه قرار گرفته گسترش پیدا کرده است. مخصوصاً باید از دانشمندانی مانند **Ruzicka, Musil, Lexa, Hrozny** که نامشان در اوراق تاریخ تحقیقات جهانی درباره کشورهای شرق ثبت است نام برد.

نسل دنبال گیرنده از پروفیسور ها و **F. Tauere** و این کمترین بنده و غیره است و بر این پایه جوانترین نسل تحقیقات شرق شناسی چکوسلواکی قرار گرفته است و باید گفت که این امر از اواخر دومین جنگ جهانی شروع میشود. از همان هنگام اشغال، فعالیت فرهنگی دوباره جان گرفته و چشم تازه ای در مطالعات شرق شناسی بوجود آمده است. دوستی با ملل شرق قوت گرفت. لزوم تحلیل مسائل کنونی که آسیا در مقابل ما قرار داده است و سیر تکامل سیاسی و اقتصادی ملل آسیا و فرهنگهای ملی آنها سهم تازه ای در این کوششها داشته است.

چکوسلواکی در سه شهر از بزرگترین شهرهای خودش دارای مراکز

(۱) - این سخنرانی در تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۴۲ در تالار انجمن

ایراد شده است.

شرق‌شناسی است: در پراگ، برنو و براتسلاوا. در هر يك از این شهرها همواره دومی مرکز برای تحقیقات این رشته موجود است: یکی در دانشگاه و دیگری در مؤسسه شرق‌شناسی فرهنگستان. این هر دو مرکز برای تحقیقات علمی کمر بسته‌اند. دانشگاه به تربیت شاگردان مشغول است و فرهنگستان به پرورش آنهایی سرگرم است که پس از تحصیلات دانشگاهی

فقط در رشته علم شرق‌شناسی فعالیت خواهند کرد.

مؤسسه شرقی چکوسلواکی مرکز مهم تحقیقات تبدیل یافته است. این تبدیل از همان هنگام که فرهنگستان علوم چک تاسیس یافت به وجه احسن انجام گرفت. کتابخانه مؤسسه غنی است و نیز مرکز مهم کتاب‌شناسی در آن وجود دارد که بمحققین مؤسسه کمک میکند و نیز فواید گوناگونی برای دانشمندان خارجی در بر دارد.

برنامه کوششهای علمی مؤسسه چنان تقسیم شده است که هر يك از دانشمندان آن بتوانند بر حسب يك نقشه فردی که هدفهای آن با فعالیت‌های تحقیقی مؤسسه تنظیم شده است کار بکنند.

شعبه‌های مؤسسه تحقیقی درباره خاور دور و هندوستان و خاور نزدیک (از آن جمله ایران شناسی و همچنین مطالعات مربوط به خاور عهد عتیق) سرگرم کار است.

از دانشمندانی که در رشته زبان‌شناسی و تاریخ قدیم ایران کار میکنند بخصوص اینها قابل ذکرند:

Ot Klina که درباره مزدک و مانی کار می کند و واقعیت های

اجتماعی شخصیت های ایشانرا مورد مطالعه و ارزیابی قرار داده است . بانو N. kubicrova که شش ماه پیش از این در ایران تحقیق میکرد مشغول مسائل ادبی قرن چهاردهم هجری است . J . Becka متخصص ادبیات تاجیکی میباشد . در اسلواکی بوسیله پروفیسور J.Bakos نتایج مطالعات مداوم درباره فلسفه ابن سینا بدست میاید . آنچه شما در پیش چشم خود دارید تصویری است که بهتر از الفاظ بنده وضع ایران شناسی را مجسم میدارد . متأسفانه این تصویر چنانکه باید کامل نیست و نقص دارد چون من فقط چندساعت پیش از مسافرتم به جمع آوری این کتب پرداختم و بیش از آن فرصت نداشتم . حتی امکان آن نبود که آثار خودم را نیز چنانکه باید و شاید جمع آوری کنم و به همراه آورم اما در عوض کتابهایی از رشته های دیگر شرق شناسی در این مجموعه وجود دارد .

اثر عمده ما که متعلق به ایران میباشد تاریخ ادبیات فارسی و تاجیکی است . کتاب بزرگی است که دو سه ماه پیش از این دومین چاپش بزبان چک منتشر شده است یعنی شش سال بعد از چاپ اول . ازمین جا ملاحظه فرمائید که ملت ما تا چه اندازه با ادبیات و مدنیت بی نظیر شما مناسبات قلبی دارد . این کتاب بزبان آلمانی ترجمه گردیده و امیدواریم که بزبانهای انگلیسی و فرانسوی نیز بهمین زودی ترجمه و چاپ شود . کتاب ما بر تمام ادبیات ایران مشتمل میباشد از آغازش گرفته تا بامروز . خواننده از اوستا و کتیبات میخی و از ادبیات پهلوی ، از شعر و نثر دوران اسلامی ، از ادبیات کنونی ، از فعالیت ادبی فارسی زبانان هندوستان ، از اشعار عامیانه و غیره اطلاع مییابد . اثر ما به سعی و اهتمام اینجانب و عده ای از دانشمندان فراهم آمده است . از فهرستی که ضمیمه کتاب نموده ایم خواننده درمی یابد که ما از بیشتر آثار پر ارزش ادبا و فضیای ایران اطلاع داریم . اما باید اقرار بکنیم که متأسفانه بسیاری از آن آثار و منابع را فقط از اسم و عنوانشان می شناسیم زیرا که واقعا با آنها دسترسی نداریم .

چه خوب بود اگر نویسندگان و شعرا و محققین ایرانی آثار خود را مستقیما برای ما می فرستادند تا تاریخ ادبیات فارسی ما واقعا جامع و

شامل آخرین جریانهای ادبی و تاریخی و علمی شما بشود. از این جهت
کهك شما را استدعا می‌کنم.

امیدواریم که از همین تصویر ناقصی که در برابر خود دارید کوشش
های جدی ما برای عمیق‌تر ساختن مناسبات بین ملت نجیب ایران و کشور
ما در نظرتان مجسم گردد.

بسیار بسیار آرزو مند هستیم که این فرصت و فرصت‌های دیگر برای
مبادله تجارب و تحکیم علائق دوستی میان ارباب علم و دانش ایران و
چکوسلواکی در آینده وسعت و فزونی پیدا کند.
همه این کتابها به کتابخانه ملی هدیه میشود.

شوریه‌شگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی